

Samenvatting:

Hoewel in de literatuur aan de behandeling van chronische gewrichtsklachten veel aandacht wordt besteed – de laatste jaren verschenen talrijke publikaties op dit gebied – leert de praktijk, dat de algemeen-practicus zich nog zelden op dit terrein durft te begeven. Dit is bijzonder teleurstellend, daar de ervaring heeft uitgewezen dat met eenvoudige middelen goede resultaten zijn te behalen. Van belang is echter, dat de indicatie die aan de behandeling vooraf dient te gaan, met zorg dient te worden gesteld. Hierbij is het noodzakelijk een duidelijk inzicht te hebben van de factoren die tot het ontstaan van de afwijkingen hebben bijgedragen. Slechts wanneer dit het geval is kan tot een gerichte therapie worden overgegaan.

Hoewel aan de theoretische achtergronden niet voorbij kan worden gegaan, wordt de nadruk gelegd op de behandelingsmethoden die in de algemene praktijk mogelijk zijn.

De toekomstige vergaderdata van de Nederlandse Vereniging van Tandartsen zijn:

- 1972 Voorjaarsvergadering: 21 en 22 april,
Najaarsvergadering: 17 en 18 november,
1973 Voorjaarsvergadering: 13 en 14 april,
Najaarsvergadering: 16 en 17 november,
1974 Voorjaarsvergadering: 26 en 27 april,
Najaarsvergadering: 15 en 16 november.

VARIA

JAARVERSLAG

MEDISCH-FYSISCH INSTITUUT TNO 1970

Voor de eerste maal brengt bovengenoemd Instituut een jaarverslag uit, waarvan door de Redactie een exemplaar werd ontvangen. In een voorwoord zet de directeur, Prof. Ir. D. H. Bekkering, het doel uiteen. Aangezien het hier een organisatie betreft die ook voor wetenschapsbeoefening op het gebied van de tandheelkunde van belang mag worden geacht, moge aan dit inleidend woord het volgende worden ontleend.

De wisselwerking tussen wetenschap en samenleving is de laatste jaren toenemend intenser geworden. Dit geldt vooral voor de bèta-wetenschappen, hetgeen niet verwonderlijk is. Geschrokken door onjuist gebruik van resultaten van wetenschappelijk onderzoek en ook verontrust door de onverzadigbare behoefte aan geld van de wetenschapsbeoefenaren, begint het niet-wetenschappelijk geschoolde deel van onze samenleving zich kritisch ten aanzien van kennisvervaarders op te stellen en hun vragen voor te leggen.

Beter echter nog dan het antwoorden op vragen is het voorkómen ervan en daartoe zal het jaarverslag van het Medisch-Fysisch Instituut TNO kunnen bijdragen. Het is bedoeld voor algemene verspreiding en reeds daaruit kan men concluderen dat ernaar wordt gestreefd, meer dan tot dusver, in de openbaarheid te treden. Immers in het verleden vormde de wetenschappelijke publikatie vaak de enige wijze voor het bekend

maken van de resultaten van wetenschappelijke werkzaamheden.

De meeste werkzaamheden in het Instituut – dat ook met instellingen elders, ook buiten de landsgrenzen, contacten onderhoudt – geschieden in samenwerking met medische instellingen en hebben vaak het ontwikkelen en invoeren van nieuwe meettechnieken tot doel. Gezien de grote vlucht, die het gebruik van de computer voor medische doeleinden aan het nemen is, monden vele van deze projecten tegenwoordig uit in moderne, snelle rekentechnieken in de kliniek, om het even of het b.v. om verloskunde of om hersenonderzoek gaat.

De in het Instituut verzamelde kennis staat ten dienste van hen die daar een beroep op doen en naast langdurige samenwerkingsactiviteiten zijn er de steeds in aantal toenemende adviezen over toe te passen middelen ten behoeve van patiënten-onderzoek en -behandeling, die door de medewerkers van het Instituut worden verstrekt aan ieder die daar behoefte aan heeft. Soms blijkt daarbij dat een medisch team wat onwennig staat tegenover de nieuwe technische middelen. Voor die gevallen werd een startbegeleiding ontwikkeld, waarbij medewerkers van het Instituut in de kliniek behulpzaam zijn bij de introductie van een nieuwe methodiek.

Hoewel de computer meer en meer wordt ingeschakeld bij het oplossen van medische problemen en het sturen van geneeskundige handelingen, is het toch nog zo, dat vele taken rationeler door speciaal voor bepaalde metingen of acties ontworpen apparaten kunnen geschieden. Soms resulteren de werkzaamheden van het Medisch-Fysisch Instituut in een dusdanig apparaat, waarvan dan in de eerste plaats de samenwerkende instelling profijt heeft. Wil echter zulk een ontwikkeling leiden tot een meer algemene toepassing van de noviteit, dan dient een industrie de productie ter hand te nemen, aangezien dit de taak van het Instituut niet is.

Door al deze en soortgelijke technische activiteiten wordt bevorderd dat per tijdseenheid meer patiënten kunnen worden onderzocht en dat de behandelingsduur korter wordt, maar ook ontstaat verdere verfijning van diagnose en therapie, door gebruik te maken van technische mogelijkheden.

Het verrichten van diagnostische metingen aan patiënten is trouwens reeds zó ver ontwikkeld, dat langzaam maar zeker wordt overgegaan op het verrichten van metingen aan grote groepen potentiële patiënten. De verschuiving, die plaatsvindt van curatieve geneeskunde naar preventieve geneeskunde is bijzonder boeiend en tevens zeer belangrijk voor de volksgezondheid. Ook het Medisch-Fysisch Instituut werkt mee aan verkennde activiteiten op dit gebied, enerzijds door programma's te ontwikkelen voor snelle computerverwerking van resultaten van bevolkingsonderzoek, anderzijds door eenvoudige meetmethoden te ontwikkelen, die de te onderzoeken personen geen ongemak bezorgen. Deze niet-invasieve methoden zijn een conditio sine qua non voor het verkrijgen van de medewerking van het publiek bij bevolkingsonderzoek.

Voorts bezit het MFI, dat met tal van universitaire en andere grote ziekenhuizen samenwerkt, een Advies- en Informatiedienst. Er bestaat grote behoefte aan een neutraal deskundig advieslichaam op het gebied van de medische instrumentatie, ook wat de aankoop van apparatuur voor diagnostiek en therapie betreft. Volgens het jaarverslag zijn reeds op talrijke en

uiteenlopende gebieden adviezen verstrekt, o.a. voor de meting van de kauwdruk.

Het is uit de aard der zaak voor het Instituut niet mogelijk, haar vele en kostbare activiteiten zelf te financieren. Het heeft in 1970 dan ook voor een tweetal projecten aanzienlijke financiële hulp van de zijde van het ministerie van Sociale Zaken en Volksgezondheid ontvangen. Ook de Gezondheidsorganisatie TNO verleent subsidie.

BINNENLAND

Z.W.O. JAARBOEK 1970

Blijkens het voorwoord van de secretaris, Prof. Dr. R. van Lieshout, wijkt de opzet van dit Jaarboek enigszins af van de voorgaande. Dit houdt verband met het 20-jarig bestaan van Z.W.O., alsook met het 25-jarig bestaan van de Stichting Fundamenteel Onderzoek der Materie (F.O.M.) en de Stichting Mathematisch Centrum. In de vergadering van 13 mei 1970, ter gelegenheid van de vijfjaarlijkse wijziging in de samenstelling van de Raad voor het zuiver-wetenschappelijk onderzoek nam Prof. Dr. J. N. Bakhuizen van den Brink afscheid als voorzitter: hij had toen juist 10 jaar deze functie vervuld. In zijn plaats werd benoemd Prof. Dr. W. C. van Unnik, theologisch hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Utrecht. Ook de heer J. H. Bannier, directeur sedert 1948, trad als zodanig af, maar werd aan het bestuur verbonden als vice-voorzitter en gedelegeerd bestuurslid. Als directeur trad Prof. Dr. R. van Lieshout in functie. Op de genoemde vergadering werd tevens een aantal nieuwe raadsleden door de minister van Onderwijs en Wetenschappen, dr. G. H. Veringa, geïnstalleerd.

In 1970 werd ter bevordering van het wetenschappelijk onderzoek een bedrag van 64,1 miljoen gulden beschikbaar gesteld, tegen 55 miljoen gulden in 1969. In een tabel wordt een overzicht gegeven van de verdeling van de verleende steun over de verschillende wetenschapsgebieden. Verreweg het grootste deel viel – als steeds – toe aan de exacte wetenschappen, nl. 49,7 miljoen, waarvan voor de natuurkunde alleen al 31,9 miljoen. Voor 1969 waren deze bedragen 43,9 miljoen resp. 27,7 miljoen. Voor de levenswetenschappen was de financiële steun veel bescheidener, nl. 8,8 miljoen (in 1969 7,2 miljoen), waarvan voor de medische wetenschappen 3,9 miljoen (in 1969 3,1 miljoen).

Het Jaarboek, dat ook nu weer een bijzonder verzorgde indruk maakt, bevat de gebruikelijke overzichten betreffende subsidies voor onderzoekingen, bijdragen voor publikaties (boeken, proefschriften, tijdschriften), beurzen voor studiereizen, waaronder ook bezoekersbeurzen voor buitenlanders, zomede andere vormen van wetenschappelijke publikaties en foto-kopieën.

In de lijst van wetenschappelijke publikaties, waarvoor steun in enigerlei vorm werd verleend, komen de namen voor van Dr. Martha de Boer (dissertatie) en van Dr. J. Hovinga resp. Dr. J. Hovinga en W. van Herk in verband met artikelen die in het Nederlands Tijdschrift voor Tandheelkunde in 1969 en 1970 van hun hand verschenen.

Ook de opzet van het hoofdstuk Verslagen en Beschouwingen is in vergelijking tot vorige jaren gewijzigd. Hoewel niet de bedoeling was het Jaarboek het karakter van een gedenboek te geven, is een aantal artikelen opgenomen die een indruk willen geven van het werk, dat de organisatie Z.W.O. in 20 jaar heeft verricht. Ten dele geven deze bijdragen uit de aard der zaak een terugblik. Anderzijds wordt getoond welke beleidslijn Z.W.O. thans volgt en wordt duidelijk gemaakt dat de organisatie een waarborg wil zijn voor het verrichten van wetenschappelijk onderzoek van niveau.

Behalve de bijdragen over Z.W.O. is een artikel opgenomen over de Nederlandse Stichting voor Psychonomie, de eerste Z.W.O.-stichting buiten de natuurwetenschappen, voorts o.a. een artikel over het F. O. M. en een artikel van Prof. Dr. J. H. Oort over de Synthese-Radio-Telescoop in Westerbork, waarvan de ingebruikstelling in het jaarverslag als het „hoogtepunt van het jaar” wordt gekenschetst.

Rest nog te vermelden dat in de lijst van namen van degenen, die de Raad voor het zuiver-wetenschappelijk onderzoek vormen, ook die van onze redacteur Prof. Dr. M. T. Jansen voorkomt.

VOORLICHTINGSBUREAU VOOR DE VOEDING

Verslag van de werkzaamheden in 1970

De problemen rond de directeurswisseling hebben de werkzaamheden van het Bureau beïnvloed, hetgeen gebleken is uit het ontbreken van een duidelijke koersbepaling. Het bestuur slaagde er nl. niet in gedurende het verslagjaar een opvolger voor Prof. Dr. C. den Hartog te vinden.

Er werden overal in den lande activiteiten ontplooid welke voornamelijk de relatie voeding-gezd gebit tot uitdrukking brengen. De initiatiefnemers waren zowel gemeentelijke als onderwijsautoriteiten, schooltandverzorgingsdiensten, Kruisverenigingen en afdelingen Preventieve Tandheelkunde van enkele universiteiten.

Met betrekking tot de kadervoorlichting, waarbij uiteraard de artsen en tandartsen een zeer belangrijke plaats innemen, vermeldt het verslag dat het bijzonder moeilijk blijkt juist hen te bereiken. Er is duidelijk behoefte aan een intensivering van gezondheidsvoorlichting en -opvoeding aan de medische faculteiten van het Nederlands universitair onderwijs.

De schooltandverzorgingsdiensten in Nederland ontvingen hun voorlichtingsmaterialen grotendeels van Het Ivoren Kruis. De contacten van het Bureau met deze vereniging waren weer zeer intensief; verschillende materialen werden gezamenlijk uitgegeven.

Medewerk(st)ers van het Bureau verleenden medewerking aan opleidingen en cursussen voor hen, die later zelf zullen kunnen helpen bij de verbetering van de Nederlandse voeding. Zo werd in het verslagjaar onder meer meegewerkt aan de opleiding voor mondhygiënisten, uitgaande van het Tandheelkundig Instituut van de rijksuniversiteit te Utrecht.

Ter verbetering van voeding en tandzorg is een aantal acties van verschillende opzet en uitwerking tot stand gekomen, waarvan door het Bureau door adviezen en het verstrekken van materialen medewerking werd verleend.

De actie „Gezond Gebit” te Ede, waarvoor het Bureau het